

Feltárják a Pesti-síkság hévizeit

A fővárosban is megvalósítható a földmeleggel való fűtés és a hálózati termálvíz-szolgáltatás — A Margitszigeten épül meg az új nagy fürdőközpont

Fél évszázada annak, hogy Lóczy Lajos, a világ egyik legzséniálisabb geológusa felhívta a magyar energiakutatókat:

— *Le kell fúrni az Alföld sziklafenekén nyugvó laza üledékekbe, és fel kell hozni a földmeleget!*

Annak is több mint harminc éve immár, hogy a másik nagy-szerű magyar tudós, a méltatlanul mellőzött Pávai-Vajna Ferenc először fúrta meg az alföldi roppant hévíztartályt, s Hajdúszoboszló erupciós látványossága után Karcagon, Debrecenben, Szolnokon és sok más helyütt feltárta a mélyrétegekben rejtőző hatalmas hő-energiát.

Hosszú ideig aztán semmi sem történt e felbecsülhetetlen értékű természeti kincs kiaknázása érdekében, az utóbbi időben azonban **nagyobb lendületet** vett a földmeleg értékesítésére irányuló tevékenység. Az Országos Tervhivatalban és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságban **nagyarányú munka folyik termálvizeink felhasználásának széles körű kidolgozására.** Keresik a hasznosítás legjobb módszereit, a legalkalmasabb technikai berendezéseket, a legcélszerűbb anyagokat, ugyanakkor újabb és újabb feltárások előkészítése folyik.

A hévízkérdés budapesti vonatkozásainak megvizsgálására is így került sor. A geológusok megállapítása szerint **1500 méter körüli mélységben a Pesti-síkságon is megtalálható az alföldi hévíz,** s a földmelegnek ebből a kimeríthetetlen tárházából **lakás- és középület-fűtésre, valamint hálózati melegvíz-szolgáltatásra egyaránt nagy bőségben kapunk termálvizet.** Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság által létrehívott szakértői bizottság már javában dolgozik is a Budapest közvetlen környékén kijelölendő mélyfúrások tervein.

Pest körül több mélyfúrású kutat tárnak fel. A munka megindítását **különösen sür-gössé teszi az a tény,** hogy a margitszigeti II. számú, **kis mélységű termálkút vízének** nagyobb arányú igénybevétele zavarja a budai hóforrások vízgazdálkodását. A budapesti meleg ásványvizek egy része természetes úton jön a felszínre, a budai hegyek repedéseinek járatain keresztül, másokat kutakból nyerjük. Mind a természetesen előtörő, mind a mesterségesen felhozott gyógyvizek hőmérséklete a felszín körüli langyos és a mélyebb forróvizek keveredési arányától függ. Ha ezt az arányt megbontjuk, kárt szenvedhet gyógyforrásaink hozama, hő-mérséklete, sőt kémiai összetétele is. Minden effajta károsodást megelőzni elsőrendű törekvésünk kell legyen.

A margitszigeti, mindössze 310 méter mélységű, II. számú kút azokat a rétegeket csapolja meg, amelyek a Lukács- és a Császár-fürdő forrásait táplálják, s 69 fokos hévizét használják fel most a pesti oldalon lakások melegvíz-ellátására. 1954 óta fordítják a legforróbb margitszigeti gyógyvizet erre a célra, de amíg csak egy-kétezer lakásba vitték be, addig a kút igénybevétele nem okozott változást a budai források vízgazdálkodásában. A bekapcsolt lakások száma azonban egyre nőtt, s ma már több mint ötezer lakás meleg-víz-ellátását szolgálja a szigeti gyógykút.

A geológus és a balneológus szakemberek egymás után, de hiába adták a figyelmeztető jelzéseket. A termálvizek **hi-vatalos** gazdája, az Országos Vízügyi Főigazgatóság, mintha még mindig nem látná teljes nagyságában **a hévíz-kérdés roppant jelentőségét Magyarországon.** Az ezerfelé szerte-ágazó s az ország területének jórészt érintő problémával — amely egy egész osztálynak is bőséges feladatot és gondot adna — **egyetlen ember foglalkozik a főigazgatóságon,**

nem csoda hát, ha a hévíz-felhasználás annyira elmarad a lehetőségektől. **Felszínre hozott termálvizeinknek jelenleg alig 15 százalékát értékesítjük,** s a felhasználó tanácsok és termelőszövetkezetek külön-külön kinlődnak az úttörés nehézségeivel, maguk kísérletezik ki a hasznosítás módszereit, eszközeit, lehetőségeit. Másutt, mint itt a fővárosban, **a meg nem felelő felhasználás** okozhat a haszonnál jelentősebb károkat.

Házartási célokra, melegvíz-ellátásra, lakás-fűtésre bőségesen áll rendelkezésre Budapest alatt is megfelelő hőmérsékletű hévíz, csak éppen **nagy körültekintéssel és gondossággal** kell lenyúlni érte. Már a városligeti két kút, a 970 méter mélységű Zsigmondy-féle fúrás és az 1270 méteres Széchenyi-kút egyáltalán nem befolyásolja a budai forrásokat. Ez az egymástól pár száz méterre levő két kút azt is igazolja, hogy **a más-más rétegekből táplálkozó** kutak egymás aktivitását sem zavarják. Az 1868-ban fúrt Zsigmondy-kút csaknem száz éve ontja 74 fokos vizét, s ezalatt hőfoka mit sem csökkent, hozama sem kisebbedett, pedig 1930 óta közvetlen közelében percenként 4000 liter forróvizet hord fel a 300 méterrel mélyebb Széchenyi-kút.

A pesti oldalon fúrandó új kutakat nagy mélységűekre tervezik, és nem Pest belterületén tárják fel, hanem a város peremrésein, ahol az épülő új lakónegyedek amúgy is kínálva kínálkoznak a hévíz-fűtés bevezetésére. Az egyik legelső feladat kétségtelenül az, hogy az újlipótvárosi lakónegyed számára is **a pesti oldal távolabbi részein** fúrjanak **mélyebb s minél mélyebb tápláló** kutat. A szigeti víz mennyisége amúgy sem elegendő 5300 lakás ellátására; a lakóknak több bosszúságot, mint örömet okoz, hogy naponta mindössze egy-két órán át kapnak vizet a fürdőszoba-csapból.

A budai forrásokat kétezer év óta használják gyógyításra, s ez a nagy múlt arra kötelez, hogy fürdőkulturánkat, amely már a középkorban is magas fejlettséget ért el, **állandóan korszerű színvonalon** tartsuk. Budapest területén több mint **120 helyen napi 70 millió liter langyos és melegvíz bugyog elő,** amely tizenöt nagy fürdő vízszükségletét fedezi. Ez a roppant vízmennyiség nyolc vagon, gyógyszerzsám-ba menő sót hoz a felszínre naponta, különféle gázok, első-sorban rádium, metán, nitrogén és szén-sav kíséretében. A budapesti gyógyfürdők különösen alkalmasak a mozgásszer-vi és az idegrendszeri betegségek gyógyítására, s a Nemzetközi Gyógyfürdő Szövetség (a FITEC) elnökének minapi és a Nemzetközi Balneológiai Egyesület elnökének e heti budapesti látogatása **a külföld növekvő érdeklődését mutatja gyógyfürdőink iránt.**

Ez az érdeklődés még inkább kötelességünké teszi, hogy őrizzük gyógyvizeink állagát, s ugyanakkor emeljük fürdőink színvonalát. Az Országos Idegenforgalmi Tanács januári ülésén éles kritikával állapították meg, hogy a főváros fürdői jelenleg nem töltik be azt a szerepet, amelyet idegenforgalmunk megkíván. A külföldiek által leginkább látogatott fürdők — a Gellért, a Lukács és a Széchenyi — olyan zsúfoltak, hogy már alig nyújtanak kellemes fürdőzési lehetőséget. A Gellért gyógyfürdő-részlegében 1938-ban 129 000 vendég fordult meg, 1961-ben pedig 656 000, a Széchenyi-fürdő gyógyrészlegét 1938-ban 336 000 vendég kereste fel, míg 1961-ben 1 737 000. Ezért állapította meg nyomatékkal az OIT, hogy **most már feltétlenül szükség van az oly régóta tervezett modern nagy gyógyzálló és fürdőközpont felépítésére.**

Budapest új fürdőközpontját eredetileg a Tabánba tervezték, az Imre-fürdő mellé. Az-

óta azonban nyilvánvaló lett, hogy **itt kevés a víz egy ilyen hatalmas létesítménynek,** másrészt az Erzsébet-híd megépülése után olyan nagyarányú forgalom középpontjába kerül ez a városrész, hogy Budapest legzajosabb pontja lesz, ahol gyógyintézményt nem szabad elhelyezni. Így ma már általános az a felfogás, hogy a főváros új, nagy fürdőközpontját csak egy helyen lehet megépíteni, Budapest tündérvárájában, a Margitszigeten.

Fontos feladat lenne egyébként **mielőbb pontosan felmérni Budapest gyógyforrásainak hozamát, hőmérsékletét és vegyi összetételét.** Ugyanakkor a gyógyvíz-gazdálkodásra **átfogo rendszabályokat** kell életbe léptetni.

Az utóbbi években a mozgásszer-vi betegségek gyógyítása terén bevezetett komplex kezelési eljárások kívánalmainak megfelelően **gyógyfürdőink lényeges fejlődésen mentek keresztül.** Annál fontosabb, hogy **gyógyforrásaink teljes védelmet** kapjanak. Ha a főváros pesti oldalán feltárásra kerülő **mélyfúrású** kutak magukra veszik a lakás-fűtési és melegvíz-ellátási szerepet, a margitszigeti II. számú kút ivókúra céljára szolgálhat majd. Budapest csak úgy töltheti be azt a kiemelkedő szerepet, melyre gyógyvizei révén hivatott, ha gondosan örkö-dünk páratlan természeti kincsei fölött.

Antalfy Gyula